

Nr 114.

Av herrar **Håstad** och **Arneberg**, om tryggnad av handelsagenternas förhandlingsrätt enligt lagen om förenings- och förhandlingsrätt.

Lagen om förenings- och förhandlingsrätt äger enligt sin 1 § »tillämpning å förhållandet mellan arbetsgivare och arbetstagare, dock icke beträffande sådana arbetstagare i statens eller kommunernas tjänst, som äro underkastade ämbetsmannansvar».

Med den angivna reservationen berör sålunda lagen alla kategorier av arbetstagare. Begreppet arbetstagare har vid lagens antagande icke blivit föremål för en mera ingående precisering. Gränsen mellan självständig företagare och arbetstagare har emellertid i praktiken ofta visat sig vara besvärlig att uppdraga. Bl. a. gäller detta i fråga om de s. k. handelsagenterna.

Till belysande av svårigheterna i det nämnda fallet må följande anföras.

Handelsagenternas yrkesförbund, en organisation för denna yrkeskår, hade 1937 blivit inregistrerad hos socialstyrelsen efter vederbörlig anmälan enligt stadgandena i 8 § av lagen om förenings- och förhandlingsrätt. Då denna anmälan godkänts, hade socialstyrelsen uppenbarligen utgått från, att organisationens medlemmar vore att anse som arbetstagare i lagens mening. I ett par fall har likväl yrkesförbundet sedermera, nämligen 1939 och 1941, fått sina framställningar om utseende av opartisk ordförande i tvister enligt förhandlingslagens regler härom avslagna av socialstyrelsen. I dessa fall har utretts, att agenterna icke kunde betraktas som arbetstagare i förhållande till sina huvudmän.

Dessa socialstyrelsens ställningstaganden, som självfallet dikterats av helt objektiva skäl, torde i praktiken innebära, att förhandlingsrätten för Handelsagenternas yrkesförbund visat sig vara tämligen illusorisk. Förbundet har också dragit konsekvenserna härav samt begärt att bliva avfört ur registret över inregistrerade arbetstagesammanslutningar. Denna begäran har av socialstyrelsen bifallits.

Visserligen torde det kunna fastslås, att handelsagenterna äro en ganska heterogen kår. Åtskilliga agenter kunna säkerligen utan vidare betecknas som företagare. De ha då icke heller något intresse av att bliva inrangerade under förhandlingslagens regler. Men en närmare undersökning skulle sannolikt visa, att det också finnes ett betydande antal handelsagenter, vilka i verkligheten äro att jämföras med vanliga arbetstagare, ehuru de med nuvarande utformning av lagstiftningen icke komma att rubriceras såsom sådana. Enligt de strikt juridiska synpunkter, som f. n. få vara avgörande vid arbetstagarbegreppets bedömande, bliva de klassificerade som självständiga företagare.

Detta förhållande synes oss vara föga tillfredsställande. Syftet med lagen om förenings- och förhandlingsrätt har dock uppenbarligen varit att tillförsäkra förhandlingsrätt åt alla de yrkesgrupper, vilka realiter stå i arbetstagarställning. Vi anse det därför önskvärt, att en lagändring kommer till stånd, varigenom handelsagenterna, i den mån det av omständigheterna framgår, att de kunna jämföras med andra arbetstagare, tillerkännas den lagstadgade förhandlingsrätten.

På grund av vad sålunda anförts hemställa vi,

att riksdagen hos Kungl. Maj:t måtte anhålla om utredning och framläggande av förslag till ändring av lagen om förenings- och förhandlingsrätt i syfte att bereda sådana handelsagenter, vilka nu anses som självständiga företagare, men i verkligheten intaga en med övriga grupper av arbetstagare jämförlig ställning, förhandlingsrätt jämlikt nämnda lag.

Stockholm den 22 januari 1942.

Elis Håstad.

Gust. Arnemark.